

נשא ב

דער „חפצא“, מצד „חנוכת המזבח“ —
עס איז אן אַרט צו זאָגן אַז די קרבנות
פון די שפעטערדיקע טעג (נאָך יום
ראשון) זיינען ניט אַן ענין פון „חנוכת
המזבח“, ווייל דער מזבח איז שוין
נחנך געוואָרן דורך די קרבנות פונעם
„מקריב ביום הראשון“ — באַוואָרנט
עס דער מדרש, אַז ס'איז כאילו ווי
יעדער נשא איז געווען דער ערשטער
מקריבֿ און ער האָט מחנך געווען דעם
מזבח.

עס פאָדערט זיך אָבער ביאור: וואָס
איז די מעלה און אויפטו אין דעם ענין
פון „העלה עליהם . . כאילו כולם
הקריבו ביום אחרון“?

ב. וי"ל הביאור בזה:

הקרבנות ע"ג המזבח, דער
כללות־דיקער ענין פון „עבודה“¹¹, טוט

(7) ויש לומר שזה החילוק בין ב' המדיא
בבמדבר (פי"ג, ט) אם נלמד מן הפסוק (ז, יג)
„וקרבני, או מן הפסוק „זאת חנוכת המזבח גו“:
הלימוד „וקרבני“ הוא בנוגע להמעלה בה „ראשון“
(שמצד הגברא), כלשון המדרש „אין זה גדול מזה“
(ועד"ז הדרשה — שם, ח): משא"כ הלימוד „זאת
חנוכת המזבח“ הוא בנוגע להמעלה שמצד החנוכה
(שמצד החפצא) (וראה במדבר פי"ד, יב (בסופו)).
(8) ראה עד"ז אלישיך פרשתנו כאן.
(9) או שכולם הקריבו כאחד.

(10) בדוחק אפ"ל שזה מדגיש יותר „שאין זה
גדול מזה“ (במדבר פי"ג, ט) [ועד"ז מ"ש בבמדבר
(שם, ח) בנוגע ליהודה „אתה הוא שהקרבנות אחרון“].
וראה אלישיך פרשתנו שם. אבל נוסף על הדוחק
(שהרי כיוון שכולם הקריבו ביום ראשון אין מעלה
לא על השני) — אינה מובנת המעלה שב„אחרון“
בענין חנוכה — התחלה! וראה במדבר פי"ד
(שבהערה 7): שכל השבטים הם שוים וחביבים כולם
כאחד לפני הקב"ה שהעלה עליהם הכתוב כאלו ביום
ראשון הקריבו (והו לא).

(11) ראה אבות פ"א מ"ב ובמפרשים שם. ובכ"מ.

א. נאך דעם ווי די תורה פאָר-
ענדיקט דעם סיפור ווי די נשיאים האָבן
געבראַכט זייערע קרבנות „לחנוכת
המזבח“ — זאָגט דער פסוק: „זאת
חנוכת המזבח ביום המשח אותו מאת
נשיאי ישראל קערות כסף שתיים עשרה
(— דער סך־הכל פון די קערות פון אַלע
י"ב נשיאים) גו“.

שטייט אויף דעם אין מדרש: „והלא
קערה אחת כ"ו הקריבו ביום המשח אותו
. . אלא העלה עליהם הכתוב כאילו
כולם הקריבו ביום ראשון (און דער
מדרש באַגנוגנט זיך ניט דערמיט, נאָר
איז ממשיך) וכאילו כולם הקריבו ביום
אחרון“.

(און מפרשים זיינען מבאר, אַז
„כאילו . . הקריבו ביום אחרון“ ווערט
אָפּגעלערנט דערפון וואָס נאָכן מסיים
זיין וועגן אַלע קרבנות הנשיאים זאָגט
די תורה: „זאת חנוכת המזבח אחר
המשח אותו“).

דאָרף מען פאַרשטיין: בשלמא די
מעלה אין „כאילו . . הקריבו ביום
ראשון“ איז מוכן: סיי מצד דעם „גברא“
— דער וואָס איז מקריב לראשונה
ווייזט אַז ער איז „חביב יותר“ און איז
„גדול“ פון די אַנדערע; און סיי מצד

(1) פרשתנו ז, פד.

(2) במדבר פי"ד, יג (בסופו). ועד"ז שם לפני
פי"ג, ט. — ביאור המדרש ע"ד החסידות ראה
לקרי' פרשתנו כט, ב.

(3) מתנות כהונה פי"ג שם.

(4) פרשתנו שם, פח.

(5) ל' המדרש — במדבר שם, ח.

(6) במדבר שם, ט.

האבן אלע געבראכט די זעלבע קרבנות, האט אבער יעדער נשיא געהאט דער-ביי אנדערע כוונות, בהתאם צו זיין דעה און זיין שבט (כברכתו — ברכה שלו) — „כל אחד ואחד הקריבו לפי דעתו“. און ווי דער מדרש²⁰ איז מפרט די כוונות שונות פון אלע פרטי הקרבנות, ביי יעדן נשיא אנדערש.

עפ"ז מובן, אז די „חנוכת המזבח“ איז געווען יעדן טאג פון די צוועלף טעג²¹ יעדן טאג אין א נייעם אופן — וועל-כער איז נישט געווען כלל אין די אנדערע עלף טעג. — דער חינוך המזבח איז נישט פארענדיקט געווארן —

ערשט ווען יעדער נשיא און אלע נשיאים האבן געבראכט אלע זייערע קרבנות („לפי דעתו“) וואס האבן מחנך געווען דעם מזבח (אויך) מיט (און אויך) דעם אופן העבודה) איז געווען „חנוכת המזבח“; לדוגמא: ערשט דעם צוועלפטן טאג איז דער מזבח נתחנך געווארן אויך מקרב זיין אידן וועלכע זיינען פון שבט נפתלי, וואס זייער לעבן איז „אילה שלוחה הנותן אמרי שפר“²².

ג. עפ"ז וועט מען פארשטיין וואס דער מדרש זאגט „העלה עליהם הכתוב כאילו כולם הקריבו ביום ראשון וכאילו כולם הקריבו ביום אחרון“:

אעפ"ז אז יעדן טאג (פון די י"ב יום) האט זיך אויפגעטאן א בעזונדער פרט אין חינוך המזבח (דורך די קרבנות פון

פרשי פרשתנו שם, יט ואילך — נח' בארוכה בלקושי ח"ח ע' 41 ואילך.

(20) פייג (שם ואילך) ופי"ד (א"א).

(21) וכפשוטו לשון הכותבים (שם — י: יא: פד: פח) שקרבנות כל הנשיאות היו לחנוכת המזבח. ובשלשון המדרש (במדבר פי"ד שבעה ע"י 10): עד מלאת י"ב יום לא נגמרה חנוכת המזבח.

(22) ויחי מט, כא. וראה במדבר פי"ד, יא עניני ורמזי קרבנות נשיא נפתלי.

אויף די „דערנענטערונג“ פון דעם מקריב צום אויבערשטן („קרבנות“ מלשון „קירוב“¹²), ווי ערקלערט בכמה מקומות¹³.

ס'איז ידוע¹⁴, אז די התחלקות פון אידן אויף י"ב שבטים איז פארבונדן מיט דעם חילוק אין דעם אופן ווי יעדערער פון זיי איז „משמש את קונו“, „איש אשר כברכתו ברך אותם“¹⁵, „לשמש“ דורך כל מעשיך וכו' (וואס זיי זיינען פארשידן אין דעם (כמפורש בהברכות) און אויך אין עבודה הרוחניות¹⁶); עבודת ה' טיילט זיך אין י"ב דרכים כלליים, און יעדער נשיא ושבט האט זיין דרך מיוחד אין עבודת השם.

ווי'ל אז דאס איז דער טעם פארוואס „חנוכת המזבח“ איז געווען דורך די י"ב נשיאים דוקא¹⁷ — און נישט דורך משה ואהרן¹⁸ — ווייל יעדער נשיא האט „מחנך“ געווען דעם מזבח לויט זיין עבודה, דורך ברענגען קרבנות וואס זייער תוכן איז מתאים צו זיין דרך בעבודת השם.

[וכמבואר במדרש¹⁹, אז אעפ"ז אז זיי

(12) להעיר מכתובות (י, סע"ב) ובפרשי שם: מזבח כח מחבב את ישראל אל אביהם.

(13) ס' הבהיר ס"י קט (מו). ועייג'יך זח"ג ה, רע"א. בחי ויקרא א, ט. שליה מס' תענית (ריא, ב). פיע"ח שער התפלה פ"ה. ועוד.

(14) ראה פיע"ח בהקדמה לשער א'. ועוד. עמה"מ ש' עולם הבריאה פ"א (בהגהה). שער הכולל בהקדמתו. ושי"י. ועוד. וראה לקושי ח"י ע' 11 (בהערה). שם ע' 304. לקושי ח"י ע' 97 ואילך. לעיל ע' 6. ושי"י.

(15) ויחי מט, כח. וראה מפרשים שם. (16) ראה תו"א ר"פ ויחי. אוה"ת שם (כרך ה' תתקצ"ד, א ואילך. כרך ו' תתשל"ח, ב ואילך).

(17) ראה לקושי ברכה צח, ג.

(18) ראה אוה"ת פרשתנו ז, י.

(19) במדבר פי"ג, יד. — אבל לדעת ר' פנחס בן יאיר (שם פי"ד, יב) הקריבו כולם לכוונה אחת. וראה

דער מדרש זאגט²⁵ דארט בסמיכות פאר דעם — „ולא הקריב אחד מהן יותר על חבירו שאילו הקריב אחד מהן יותר על חבירו לא הי' קרבן אחד מהן (דעם קרבן פון שבת אפרים וואס איז אויסגעפאלן ביום השבת)“ דוחה את השבת.

דער טעם פארוואס די קרבנות פון חנוכה המזבח זיינען דוחה שבת²⁶ איז ווייל היות אז „העלה עליהם הכתוב כאילו כולם הקריבו ביום ראשון כו' ביום אחרון“, דעריבער „הי' נחשב לקרבן ציבור שדוחה שבת“. און די הוכחה אויף דעם, איז דערפון וואס „לא הי' קרבן אחד מהן יותר על חבירו: ווי באלד מ'האט יעדן טאג געבראכט די זעלבע קרבנות, איז א הוכחה, אז יעדער פון זיי איז געווען ניט (נאר) א קרבן מיוחד פון דעם נשיא, נאר (אויך) קרבנות הציבור, ובמילא — די זעלבע בא אלע שבטים“.

ה. מען דארף אבער פארשטיין: ווי שטימט דער ענין (אז ס'איז כאילו ווי אלע נשיאים האבן געבראכט די קרבנות בכל יום ויום אלס קרבנות ציבור) מיט דאס וואס שטייט אין מדרש (כנ"ל) אז „כל אחד ואחד הקריבו לפי דעתו“²⁸?

ולאידך: אויב די קרבנות הנשיאים זיינען (אויך) קרבנות הציבור האבן זיי אלע געקאנט מקריב זיין אין איין און דעם זעלבן טאג? ובפרט אז די נשיאים האבן טאקע מלכתחילה געהאט בדיעה אזוי צו טאן²⁹, ווי עס שטייט³⁰ „ויקריבו

דעם נשיא שהקריב ביום זה) — איז אבער פאראן א מעלה מיוחדת אין דעם יום ראשון און אין דעם יום אחרון: אין דעם יום ראשון איז געווען די (התחלה ו)פתיחה פון חינוך המזבח, ועוד ועיקר — דאמאלס איז געווארן דער ענין כללי (נוסף אויף דעם פרט פון שבת יהודה), עס איז געווארן די מציאות פון א מזבח מחונך; און אין דעם יום אחרון איז דא די מעלה, אז אין אים האט זיך אויפגעטאן אז דער מזבח איז געווארן מחונך (אויך פארן לעצטן שבת, שבת נפתלי, ועי"ז — מחונך) פאר כלל ישראל אלס א כלל בפועל²³.

און דאס מיינט דער מדרש „העלה עליהם הכתוב כאילו כולם הקריבו ביום ראשון וכאילו כולם הקריבו ביום אחרון: יעדער נשיא האט אויפגעטאן ניט נאר דעם פרט פון חנוכה המזבח וואס איז פארבונדן מיט זיינע קרבנות — נאר ס'איז כאילו ווי ער האט אויך די מעלה פון כללות החינוך (און אויך — דער „בכח“ פון אלע פרטים) און כללות חינוך המזבח בפועל.

ד. עס איז פארשטאנדיק, אז ווי באלד תורת אמת זאגט „כאילו כולם הקריבו ביום ראשון . . אחרון“, איז עס דערפאר וואס יעדער נשיא איז באמת א חלק פון „כולם“ און סיי במעלות פון „יום ראשון“ און סיי במעלות פון „יום אחרון“ הנ"ל.

דערמיט זיינען מפרשים²⁴ מבאר וואס

(25) פי"ד שם.

(26) ראה בארובה בזה לעיל ע' 42 ואילך.

(27) ראה דעת רפ"י הובא לעיל הערה 19.

(28) ולכאורה דוחק לומר שמדרש זה אתי כדעת רפ"י שס"ל שהקריבו לכוונה אחת (כבהערה הנ"ל).

(29) רמב"ן פרשתנו ז', ב. אהיה שם, י. פנים יפות שם, יא. וראה גם במדבר ספ"ב. רא"ם לפרשי פרשתנו שם. ועוד.

(30) פרשתנו שם, י.

(23) כי בכח — הרי כאילו כולם הקריבו ביום ראשון.

(24) (לחידודא) י"ל נפק"מ בנוגע לכוונת „לשם בעלים“ דקרבן תמיד בימים הראשונים.

(24) ידי משה (ועי"ז במהרי"ז) לבמדבר פי"ד, יג. וראה גם זית רענן ליליש פרשתנו רמז תשיו. וראה פנים יפות פרשתנו (ז', ב. שם, יא).

היינט פארוואס האבן די נשיאים גע-
בראכט די נדבה אין דעם זעלבן זמן?³⁸

אויך איז נישט פארשטאנדיק: ווי קומט
עס, וואס די נשיאים, וואס יעדער פון זיי
האט געגעבן באופן ובהדגשת נדבת
הלב³⁹, האט געבראכט נישט א דבר שלם
לעצמו, נאר: (א) „עגלה (אחת) על שני
הנשיאים“³⁶ (און נישט יעדער נשיא אן
עגלה לעצמו); (ב) אויך בנוגע דעם
„שור“ (וואס יעדער נשיא האט גע-
בראכט בפ"ע³⁶) איז די נדבה געווען
באופן אן דער שור איז „א האלבע זאך“
ער מוז „אנקומען“ צו נאך א שור, (צוויי
בקר אויף יעדער עגלה)⁴⁰?

ז. וייל ביאור בכלל זה (בפנימיות
ורמז הענין):

יעדער איד האט צוויי מעלות כלליות:

(א) די מעלות אין וועלכע ער איז
גלייך מיט אלע אידן, דערפאר וואס אב
אחד לכולנה, ויתרה מזה — מצד
(שורש) הנשמות זיינען אלע אידן איין
זאך.⁴¹

(ב) די מעלות פרטיות, לויט די חילוקי
מדריגות וואס זיינען דא ביי אידן:

(38) ראה גם פנים יפות פרשתנו (שם, ב). —
ברמב"ם שם (בפי' הב') שהביאו קרבנותיהם לחנוכת
המזבח בעגלות אלו (אלא שאח"כ ציוה ה' למשה
שיקח אותם לשאת המשכן). אבל בפרש"י (שם, י)
מוכח שהיו ב' נדבות שונות. וכן מפורש בכמדיבר
(פ"ב, טז) ש.התנדבו העגלות שתהיו נושאים אותן
(המשכן) בהם.

(39) במדבר שם. ועוד. פרש"י פרשתנו שם, ג
(ולעיל ויקהל לה, כו — אבל שם הכוונה להקרבנות
„לחנוכת המזבח“ (ולא להעגלות כו)). וראה לקו"ש
חט"ז ע' 424 הערה 3.

(40) ואף שמצינו עדי' בתרומת המשכן „מחצית
השקל“ — שם ה' הציווי דמחצית, משא"כ בנדרי' —
שהי' נדבת לבס.

(41) ראה תניא פרק לב. קונטרס אהבת ישראל.
וש"ו.

הנשיאים את חנוכת המזבח ביום המשח
אותו ויקריבו הנשיאים את קרבנם לפני
המזבח — ואעפ"כ האט דער אויבער-
שטער אנגעזאגט אז דוקא „נשיא אחד
ליום נשיא אחד ליום יקריבו את
קרבנם“³¹?

מוז מען זאגן, אז דא זיינען געווען
ביידע ענינים וגדרים³²: די קרבנות
הנשיאים זיינען קרבנות הציבור „כולם“
וביחד עס זה איז דוקא „משלו הביא“³³
און מגעפינט נישט אז עס דארף זיין
„מוסרו יפה יפה“³⁴ ואדרבא לדעתו
הקריב און דער פסוק איז מדגיש זה
קרבן נחשון בן עמינדב³⁵ וכיו"ב, די
הקרבה בפועל פון יעדן נשיא איז אפגע-
טיילט לויט דעתו דוקא ובמילא אויך אין
א באזונדער טאג, וכדלקמן.

ו. נאך אז ענין (בשייכות צו נדבת
הנשיאים) וואס דארף האבן ביאור:

איינער די נשיאים האבן געבראכט
„קרבנם לחנוכת המזבח“ אבער צו-
זאמען מיט זיי, האבן זיי פריער גע-
בראכט „שש עגלות צב ושני עשר
בקר“³⁶. און דער אויבערשטער האט
אנגעזאגט משה'ן³⁷ אז די עגלות ובקר
זאל מען געבן די בני לוי לשאת המשכן.

איז נישט פארשטאנדיק: אט די נדבה
האט לכאורה קיין שייכות נישט מיט דער
(עבודה אין משכן) חנוכת המזבח —

(31) שם, יא.

(32) ולפי המבואר בלקו"ש (שבהערה 19) כדעת
רש"י — גם בהכוונת עצמן היו ב' קצוות אלו.

(33) ספרי ופרש"י פרשתנו ז, יב. במדבר פ"ג, ז.
שם, יג (בסופו).

(34) כמו שצ"ל ביחיד כשמוסרו לענין דצבור
(ריה ז, ריש ע"ב. ועוד).

(35) ז, יז.

(36) פרשתנו שם, ג.

(37) שם, ד ואילך.

מעלה פרטית, זאל ער גלייכצייטיק פילן
[ניט נאר אז ער דארף אַנקומען צו א
צווייטן אידן (ווייל ער האט ניט די
מעלה שיש בחבירו), נאר] אז ער איז
אין זאך מיט א צווייטן אידן, באחדות
גמורה.

די הסברה בזה: בשעת דער אַלטער
רבי איז מבאר⁴² ווי ביי אידן איז עס
באופן אז „כולם צריכין זה לזה“, ווייל
קיינער האט ניט קיין „שלימות בלי
חבירו“ — זאגט ער דעם לשון, אז דורך
דעם ווערט אויפגעטאן אן אחדות „מבלי
ימצא האדם ראש וסוף“ (און ווי ער איז
דאָרט מבאר, אז דאָס איז פאַרבונדן מיט
„בחי עיגולים“, וואָס אין אן עיגול „איז
לו בחינת ראש וסוף“).

איז לכאורה ניט פאַרשטאַנדיק: דאָס
וואָס יעדער איד איז משלים דעם
צווייטן, ביז אַז אפילו דער וואָס איז אין
דער דרגא פון „רגלים“ האָט אַ מעלה
וואָס איז נישט אין ראש (שצריך להלך
בהם וגם הם מעמידי הגוף והראש) —
איז נאר מסביר, אז חבירו איז אַ ראש צו
עם;

ווי אזוי אָבער ווערט מצד דעם אַן
אחדות אין אן אופן „מבלי ימצא האדם
ראש וסוף“⁴⁵?

ט. ויש לומר, אז דערמיט איז דער
אַלטער רבי מרמז צו אַ העכערן ענין,
וואָס בינדט צוזאַמען ביידע סוגי אחדות
הנל: די מעלות וכחות הפרטיים פון אַ
אידן זיינען ניט קיין באַזונדער זאך פון
זיין עצם הנשמה, נאר זיי זיינען פאַר-
בונדן און קומען פון עצם הנשמה (וואָס

ראשיכם גר' ועד שואב מימך⁴², „שיש
בכל אחד ואחד בחי' ומדרגות מה שאין
בחבירו“⁴³,

וואָס אויך דער סוג מעלות פירט צו
אחדות צווישן אַלע אידן, ווייל בשעת
מען ווייס און מפילט אז „כולם צריכין
זה לזה“ און קיינער האָט ניט קיין
„שלימות בלי חבירו“⁴³, ברענגט עס צו
דעם אז מען זאָל זיך מתאחד זיין מיט אַ
צווייטן אידן, מיט נאָר אידן, וואָס דורך
דעם איז איינער משלים דעם צווייטן.
וכידוע אַז אַלע אידן שטעלן צוזאַמען
„קומה אחת שלימה“⁴⁴.

און איז יעדן פון די צוויי סוגים איז
פאַראַן אַ מעלה לגבי דעם צווייטן:

מצד דעם ערשטן סוג איז די אחדות אַ
גרעסערע, ווייל דאָס קומט פון דעם
וואָס אַלע אידן זיינען מלכתחילה אין
זאך: אָבער אין צווייטן סוג איז די
אחדות אַ תוצאה פון דער התבוננות אַן
מען דארף אַנקומען צום צווייטן
(ובמילא — בלייבט יעדערער אַ זאך
פאַר זיך, אָפּגעטיילט פון צווייטן):

לאידך איז אָבער פאַראַן אַ מעלה אין
צווייטן אופן האחדות — ווייל איר
פעולת ההתאחדות איז אויך אין די
ענינים פרטיים פון אַ אידן (אין וועלכע
ער איז אָפּגעטיילט פון אַ צווייטן) — אז
אפילו אין דעם פרט שלו וואו ער פילט
זיין מעלה, דערהערט ער אויך דאָרט ווי
ער איז ניט קיין שלם אן דעם צווייטן
אידן.

ח. דער תכלית הכוונה איז, אַז עס
זאָל זיין די פאַראייניקונג פון ביידע
מעלות — אַז אויך ווי מען איז מכיר זיין

(45) ולא משמע שוהי האחדות באופן דאחד'
(שלמעלה מהתחלקות — ראה לקו"ש חיד שם) —
כי הלשון שבפנים בא בהמשך הביאור איך שכיא
משלים את השני. ע"ש.

(42) נצבים כט, ט"י.

(43) לקו"ת ר"פ נצבים.

(44) ראה לקו"ש חיד ע' 1141 ואילך.

ריקע מעלות זיינען בהתכללות (בהעלם) אין איר.

[ע"ד המבואר"י אין דעם ענין פון „עוסק במצוה פטור מן המצוה“⁴⁹, אז דאס איז דערפאר וואס אלע מצות זיינען כלול מכל המצות, און דעריבער, אע"פ אז בגלוי איז ער מקיים בלויז די מצוה פרטית, איז עס כאילו ווי ער וואלט אויך מקיים געווען אלע אנדערע מצות (וועלכע זיינען כלול אין דער מצוה בהעלם)].

י"ד. און דאס איז אויך דער ביאור אינעם אופן וסדר פון נדבת הנשיאים לחנוכת המזבח:

כדי די חנוכת המזבח זאל זיין בתכלית השלימות האט געדארפט זיין דער איחוד פון ביידע קצוות:

די עבודה פון יעדן נשיא (שבת) מצד זיין ענין פרטי — „כל אחד ואחד הקריבו לפי דעתו“ — און דערפאר איז עס געווען אפגעטיילט אויך אין זמן: יעדער הקריב אין א באזונדער טאג;

לאידך אבער, האט אין דעם גופא גע-דארפט דערהערט ווערן, ווי אויך מצד דער עבודה פרטית פון דעם נשיא ושבת איז ער איין זאך מיט אלע איבעריקע נשיאים ושבתים,

און דאס זאגט דער מדרש „כאילו כולם הקריבו ביום ראשון . . ביום אחרון“ (וכנ"ל סעיף ד — אז דאס איז דערפאר וואס די קרבנות פון יעדן טאג זיינען געווען קרבנות הציבור) — ווייל די קרבנות פון יעדן טאג האבן אין זיך

זי איז נושא אין זיך אלע פרטים)⁴⁶. דער-פון קומט אויך התכללות הכחות, יעדער כח (פרטי) איז כולל אלע כוחות —

וויבאלד אז דער שורש ומקור פון יעדן כח, איז דער עצם הנפש וואס איז נושא אלע כוחות — דעריבער זיינען אין יעדן כח (מצד דעם „עצם“ שבו) כלול אלע אנדערע כוחות⁴⁷.

ועד"ז איז עס בנוגע דער „קומה אחת שלימה“ פון כלל ישראל⁴⁸: דאס וואס די אלע מעלות פרטיות פון אלע אידן שטעלן צוזאמען „קומה אחת שלימה“, איז עס דערפאר וואס אלע אידן זיינען בעצם איין זאך מצד שורש נפשם, היות אז פון דארטן געמען זיך די מעלות פרטיות (כנ"ל); און מהאי טעמא איז אויך די מעלה פרטית פון א אידן אין זיך כולל אלע אנדערע מעלות פון אלע אידן.

און מצד דעם ווערט אז אחדות (אויך מצד די מעלות פרטיות פון אידן) איז אן אופן פון „מבלי ימצא האדם ראש וסוף“ — ווייל אין דעם אופן איז נישט קיין העכערקייט פון איין אידן אויף א צווייטן; ביי יעדן אידן זיינען פאראן אלע מעלות, און דער חילוק איז נאר בנוגע צו גילוי והעלם: ביי איין אידן שטייט דער ענין ה"ראש" בגילוי און אלע אנדערע מעלות זיינען כלול אין דעם (בהעלם); און ביי א צווייטן שטייט א צווייטע מעלה בגילוי און אלע איבע-

46 ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 160. ח"י"ח ע' 116. חכ"א ע' 258.

47 ראה מאמרי אדה"ז — פרשיות נח ע' עב. ת"ח נח עב, סעי' ואל"ר. ד"ה החלצו תרניט פ"ו. וראה במקומות שנשמנו בס' הערכים חב"ד (ח"א ע' אברים סעי' ו. ערך אדם סעי' א. ועוד.

48 בהבא לקמן ראה סהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל פ"א.

49 צפ"ע כללי התורה והמצות ע' עוסק במצוה כ"ו. וע"ד החסידות — המשך תרס"ז ע' סח. תרכב. ד"ה למרבה המשרה הש"ת פ"ג. ועוד.

50 סוכה כה, א.

אנטהאלטן אויך די עבודות ("הקרבנות")
הציבור פון "כולם";

ומהאי טעמא גופא האבן אלע נשי-
אים מקריב געווען די זעלבע קרבנות —
עס איז איין יעדע פון די קרבנות פארן
(מרומז) די עבודה פון דעם ציבור, פון
כולם (און דער חילוק איז נאר, וועלכע
עבודה שטייט בגילוי, כנ"ל).⁵¹

יא. דערמיט וועט מען אויך פאר-
שטיין די שייכות פון נדבת העגלות צו
חנוכת המזבח:

כדי עס זאל זיך קענען אויפטאן די
אחדות (ועד לאופן פון — "מבלי ימצא
האדם ראש וסוף") אויך זייענדיק פאר-
נומען מיט אן עבודה פרטית, האבן די
נשיאים פריער געבראכט א נדבה
וועלכע קומט און דריקט אויס אן אחדות
וואס איז העכער פון התחלקות.⁵² וואס
דאס האט געגעבן דעם כח צו פועל זיין

די התאחדות (גמורה) אויך אין די
עבודות פרטיות.

און דאס איז די הקדמה פון נדבת
העגלות: ער גיט בלויז א האלבע עגלה,
און אויך זיין שור קען באנוצט ווערן
נאר צוזאמען מיט א צווייטנס, כנ"ל ס"ו
— דאס ברענגט ארויס⁵³ ווי יעדער
נשיא בפ"ע קען אויפטאן נאר ווען חברו
משלימו⁵⁴. און דערפאר האבן די
נשיאים געבראכט די עגלות כו' אלע צו-
זאמען, אלס איין נדבה (כללית), און
אויך ווען משה האט עס ביי זיי גע-
נומען, איז ניט געווען חילוקים צווישן
נדבת איין נשיא מיטן צווייטן.⁵⁵

און ערשט דערנאך⁵⁶ קומט די חנוכת
המזבח וואס יעדער נשיא בפ"ע האט
געבראכט די קרבנות באזונדער — און
אין דעם גופא⁵⁷ האט מען ממשיך גע-
ווען אן אחדות גמורה.

53) ע"ד הענין דמחצית השקל" (ראה לעיל
הערה 40) — ראה לקוטי ח"כ (ע' 189) ועוד שזהו
מהרמזים במחצית השקל.

54) הכוונה כאן היא לא (רק) להענין דחבירו
משלימו מצד המעלה פרטית שיש בכארא (כנ"ל
סעיף ז), כיא (בעיקר) מצד זה שכולם (יחד) הם
מציאות אחת שלמעלה מהתחלקות, שלכן הביאו
נדבה אחת כו', ככפנים.

55) ויש לומר שזהו ג"כ מש"נ (שם, ו) "ויקח
משה את העגלות גוי ויתן אותם אל הלוים" (סתם),
ורק לאחר (שם, זח) מפרט כמה עגלות כו' נתן
לבני גרשון ולבני מררי — כי מכיון שהיא נדבה
אחת, לכן גם הנתינה ללוים היתה באופן כזה:
(מקודם) נתינה כללית ללוים, ואח"כ חלקו אותם
לבני גרשון ולבני מררי.

56) ע"פ המבואר בפנים יומתק (גם בפנימיות
הענינים) מ"ש הרמב"ן (ראה לעיל הערה 38)
שקרבנות דחנוכת המזבח הביאו הנשיאים בחד
העגלות.

57) ולכן גם בחנוכת המזבח, מקודם (ביום
ראשון) הקריבו כל הנשיאים את קרבנם לפני המזבח
(שם, י), כולם ביחד (ע"ד נדבת העגלות כו'), אלא
שאח"כ בא הציווי (שם, יא) נשיא אחד ליום גו',

51) ע"פ אולי יש להוסיף ביאור בהוראת אדני'ע
(היום יום א' ניסן) שאפילו כהן או לוי צריך לומר
היה יצאן' שלאחרי אמירת הנשיא (מרי' ניסן
ואילך) — אף ששבת לוי לא הביאו קרבנות לחנוכת
המזבח; וגם: מכיון שידע בודאי שהוא משבט לוי
איך יתפלל שבאם אני עבדך משבט פלוני כו' שיאירו
עליו מהאורות הקדושות הכלולות בקדושת זה
השבט (כא דלוי)?

כי כל שבט כלול מכל השבטים, ולכן אפשר
לכארא מאיהו שבת שהוא, לקבל מהאורות הכלולות
בכל שבט ושבת (ובהיום יום שם: כי זה שייך
לעבור).

[ומה שאומר "שבאם אני משבט (פלוני) כו'" —
אף שכנ"ל יש בו כל שבט ושבת בודאי — הי' מפני
שבאם הוא משבט פלוני כפשוטו, מקבל מהאורות
דשבת זה בגלוי, ביתר שאת ויתר עז (משא"כ אם
הוא משבט אחר מקבל רק מעין כו').]

ויש לומר, שעי' שמתפלל, שבאם אני משבט כו',
הי' גופא מסייע לגלות שייכותו לשבט דיום זה. ולכן
גם כהן או לוי מתפלל בנוסח זה כי ע"י התפילה
מתגלה שייכותו לשבט פלוני. ועצ"ע.]

52) ראה סד"ה אחת הבלת תשיב. ועוד.
ולהעיר מסד"ה וידבר אלקים (הא') תרצ"ט. ועוד.

אמה . . טול חמשים . . ועשה ממנו רצועות⁵¹ . . בריבוע יהי' ארכו כרחבו ע' אמה כו' ועל זה אמר שבעים שקל וגו'.

איז לכאורה ניט פארשטאנדיק:

(א) די שלשים אמה פון אורך המשכן זיינען דאך נכלל אין די מאה אמה פון אורך החצר — ווי רעכנט מען נאך-אמאל די שלשים אמה אין צוגאב צו די מאה אמה — און מען מאכט אסך-הכל: ק"ל אמה?

(ב) וויבאלד ס'איז דא דער מספר פון ק"ל (וואס האט אין זיך די מדה פונעם חצר מיטן משכן) — צו וואס האט מען געדארפט מקריב זיין נאך א קרבן, כנגד החצר בלא המשכן?

(ג) וואס איז די סברא פון דעם מ"ד אז די "שבעים שקל" זיינען ניט "כנגד החצר בלא המשכן", נאך כנגד דעם גאנצן חצר (ובפרט אז מצד דעם דארף מען מחדש זיין — ניט רעכנען⁵² די "שיריים")?

יג. ע"פ הנ"ל יש לומר, אז די דריי אופנים הנ"ל ווי צו רעכענען דעם אורך החצר

[א) שלשים ומאה — א מספר וואס איז כולל די מדה פון חצר ומשכן ביחד און צוזאמען דערמיט — די מדה המשכן בפ"ע, (ב) דעם "חצר בלא המשכן . . שבעים אמה", (ג) מאה אמה פון דעם חצר (וואס אין אים ווערט נכלל דער אורך המשכן)] —

זיינען בהתאם צו די דריי ענינים הנ"ל בקדושת המשכן:

יב. כשם ווי עס זיינען דא די דריי ענינים הנ"ל ביי א אידן — (א) ווי ער איז מלכתחילה איין זאך מיט אלע אידן, אן התחלקות, (ב) זיין מעלה פרטית, (ג) דער איחוד פון זיין עצם (כנ"ל) מיטן פרט —

עד"ז געפינט מען די דריי ענינים אויך ביי דעם משכן⁵³:

(א) די קדושה כללית פון דעם משכן, וואס נעמט ארום דעם גאנצן משכן — כל חלקיו ופרטיו — בשווה.

(ב) די קדושות פרטיות פון די חלקי המשכן — קדושת חצר, קדושת אהל מועד וקדושת קדוה"ק.

(ג) דער יחוד פון ביידע קדושות ביחד (וואס מצד דעם ווערט נתוסף א קדושה יתירה אין דער קדושה פרטית).

ועפ"ז קען מען מסביר זיין וואס דער מדרש זאגט בנוגע די קרבנות פון נשיא שמעון⁵⁴ — וואס ער האט מקריב גע-ווען "על סדר מעשה המשכן" — וז"ל⁵⁵: קערת כנגד חצר המשכן שהי' מקיף את המשכן . . שלשים ומאה משקלה כמה דתימא⁵⁶ אורך החצר מאה באמה והמשכן שהי' בתוכו שלשים אמה ארכו הרי מאה ושלשים. מזרק אחד כסף כנגד החצר בלא המשכן שהיתה ע' אמה [וכן משקל המזרק שבעים שקל, מת"כ] . . ד"א החצר הי' ארכו ק' אמה ורחבו נ'

שההקרה בפועל צ"ל כל אחד ביום בפ"ע — כי ע"ז שהתחלת ההקרה (דחניכות המזבח) היתה באופן של אחדות גמורה (כולם ביחד), נמשך האחדות גם אח"כ, בהקרבת כל יום ויום בפ"ע. ולהעיר מפנים יפות (שצוין לעיל הערה 24). (57) ראה בארוכה בזה לקו"ש חכ"א ע' 252 ואילך.

(58) שמוזה מובן גם לשאר השבטים, שהרי בענין המבואר לקמן בפנים — אין כל סברא לחלק ביניהם.

(59) במדב"ר פ"ג, יט.

(60) תרומה כז, יח.

(61) ראה רש"י עירובין כג, ב (נעתק בעץ יוסף

לכמדב"ר שם).

(62) ראה בהמצוין בהערה הקודמת.

ווען מען רעדט וועגן דער קדושה כללית פון משכן — רעכנט מען דעם אורד החצר אלס מאה אמה, דאס איז כולל כל המשכן כאחד;

ווען מ'וויל מדגיש זיין די קדושות פרטיות פון משכן — רעכנט מען „חצר בלא המשכן“ (שבעים אמה), ווי דער חצר איז א קדושה בפ"ע;

און דער איינפול פון ביידע קדושות קומט ארויס אין מספר ק"ל: מ'האט סיי דעם כלל — „מאה“ (וואו די שלשים פון משכן זיינען ניט קיין קדושה בפ"ע, נאר א טייל פון כלל); און סיי די שלשים פון משכן ווי דאס איז (א קדושה) בפ"ע.

און דעריבער, בשעת נשיא שמעון האט מקריב געווען קרבנות לחנוכה המזבח — וואס איז פארבונדן מיט די דריי ענינים ווי דאס איז בנוגע צו (און אין) אידן, כנ"ל בארוכה — האט ער אין זיינע קרבנות „כנגד מעשה המשכן“ אויך „מכוון“ געווען די זעלבע ענינים ווי זיי דריקן זיך אויס בנוגע צו משכן.

יד. און דאס איז אויך די הסברה אין די צוויי דיעות — צי מען רעכנט די „שבעים שקלים“ „כנגד החצר בלא המשכן“, אדער אז דאס איז די מאה

אמה ארכו ונ' אמה רחבו ווי מען מאכט זיי „ארכו כרחבו“;

לויט דער ערשטער דיעה, איז דער עיקר הדגשה אין חנוכה המזבח — מעלת הפרט (אז אויך אין דעם איז מען ממשיך דעם ענין האחדות) — און דעריבער איז דא ניט אזוי נוגע די קדושה כללית (ווי זי איז בפ"ע) [דאס האט א שייכות און איז מרומז — אין נדבת העגלות כו', כנ"ל סעיף יא];

משא"כ לויט דער צווייטער דיעה, איז דער עיקר אויפטו — מעלת הכלל, און דער אויפטו פון חנוכה המזבח איז וואס דאס באווייזט ווי אויך אין פרטים הערט זיך מעלת הכלל;

און לויט דער דיעה איז מען ניט מרמז אויף דער קדושה פרטית (ווי זי איז בפ"ע), און דעריבער לערנט ער אז די „שבעים“ זיינען דער חשבון פון דעם כללות שטח החצר (משא"כ שטח המשכן וואס האט באקומען א קדושה נוספת — פרטית) — מעלת הכלל.

(משיחות ש"צ 9 צו תש"מ. יום שמחת תשמ"ב.
ש"פ ויקרא, ה' ניסן, תשמ"ג)

בהעלותך

ועשרים שנה, וְעַד־זוֹ כִּמְהָ פַעַמִּים
אַחֲרָיִה.^א

נאך מער: דער פרט גופא, דעם שינוי
הסדר פון דער „פרשה שבראש הספר“,
ווייס מען שוין פון פריער, און אין דער
סדרה וואס מ'האט ערשט געלערנט:
קרבות הנשיאים, וואס עס איז מפורש
אין פסוק זמנם, ויהי ביום כלות משה
להקים את המשכן, וואס „ראש חודש
ניסן ה'“, איז „למדת“ דערפון אז „אין
מוקדם ומאוחר“ בפרט זה, ווארעם
„פרשה שבראש הספר“ לא נאמרה עד
אייר!

און נאכמער אין דעם — דארטן איז
רש"י גארניט מפרש?

[און מען געפינט עס נאך פריער אין
דער זעלבער סדרה „וישלחו“ מן
המחנה איז רש"י מפרש¹⁰ „פרשה זו
נאמרה ביום שהוקם המשכן“, וואס דאס
איז געווען בר"ח ניסן כנ"ל].

איז ווי זאגט רש"י „למדת“¹¹ דא — אז

א. אויפן פסוק „וידבר ה' אל משה
במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ
מצרים בחודש הראשון לאמר“, וואו
דער אויבערשטער האט אנגעזאגט אויף
עשיית הפסח (ובהמשך לזה — די
פרשה פון פסח שני²), שטעלט זיך רש"י
אויף די ווערטער „בחודש הראשון“ און
איז מפרש: „פרשה³ שבראש הספר לא
נאמרה עד אייר“ למדת שאין סדר
מוקדם ומאוחר בתורה כו' (כדלקמן
סעיף ג).

דארף מען פארשטיין:

דער ענין פון „אין מוקדם ומאוחר
בתורה“ ווייס מען שוין פון פריער,
מ'האט שוין עס אפגעלערנט פון כמה
פסוקים שלפני זה, ווי רש"י זאגט
בפירושו, גלייך אין דער ערשטער
סדרה (בראשית בסופה) אויפן פסוק:
„לא ידון רוחי באדם גו' והיו ימי מלאה

(1) פרשתנו ט, א.

(2) ט, ו ואילך.

(3) כיה בדפוסים שלפנינו, ובדפוס ראשון ושני
וכיכ כתי רש"י (שתח"י) „פרשה“.

(4) לכאורה לא בא רש"י כאן לחדש שפרשה
שבראש הספר לא נאמרה עד אייר, שהרי מפורש
הוא בכתוב שם („באחד לחודש השני“, אלא
שמודיע המציאות (שלכן מזה למדין ש.אין סדר
כו'). וכדמוכח עוד יותר מהגירסא הגיל (הערה 3)
„ופרשה“ באי החיבור, היינו שרש"י בא להדגיש
הניגוד של הזמן. בחודש הראשון (הדי' של רש"י)
לזמן אמירת פרשה ראשונה. וע"ד הלשון בספרי כאן
„שבתחלת הספר הוא אומר וידבר ה'... וכאן הוא
אומר בחודש הראשון ללמדך שאין מוקדם ומאוחר
בתורה“.

(5) ג, ג.

(6) וישלח לה, כט. שמות ד, כ. יתרו יט, יא. תשא
לא, יח. צו ח, ב. ויש עוד אופן שאינו מפורש ברש"י
הלשון „אין מוקדם ומאוחר“ אבל תוכן פירושו הוא
שאין הכתובים על הסדר. ואכ"מ.

(7) נשא ו, א.

(8) ל' רש"י שם.

(9) ה, ב.

(10) והוא (כמ"ש רש"י שם) מ.מס' גיטין ב'פ'
הניקין (ס, א). ולהעיר מתנ"ה תורה חתומה שם,
שוויה כוונת הש"ס בהבאת דרשה זו — להוכיח דאין
מוקדם ומאוחר בתורה (כפירושם בתורה חתומה
ניתנה). וראה פנים יפות נשא שם.

(11) מקורו של רש"י בפשטות הוא (כמצויין
בדפוס רש"י) בגמ' פסחים (ו, ב) (ובספרי כאן).
ובגמ' (ובספרי) הוא ע"ד לשון רש"י: בגמ' זאת